

BibDok

En metode til at dokumentere
effekt af bibliotekets indsatser

Guide til BibDok

BibDok understøtter en systematisk reflektiv praksis. Det er derfor væsentligt, at I følger guiden trin for trin.

1. **Sammenhæng mellem strategi, indsats, resultat og forventet effekt**

Formålet er, at I (projektgruppen) reflekterer over og gennem dialog diskuterer jeres antagelser om jeres

indsats. Dvs. jeres antagelser om forventet sammenhæng mellem jeres indsats og de elementer, indsatsen består af, og så de resultater og effekter, som I og organisationen forventer, at indsatsen indfrier. Det er vigtigt, at I giver jer tid til at tale jeres antagelser grundigt igennem. Det, der umiddelbart kan forekomme indlysende, er det ofte ikke, når det bliver sagt højt og møder andres opfattelse.

1. Start i det forventede resultat

Diskuter i projektgruppen, hvilket resultat der skal komme ud af indsatsen, og hvordan det resultat bidrager til realiseringen af bibliotekets strategi.

Besvar gennem dialog følgende spørgsmål:

- Hvad er det forventede resultat?
- Hvem skal indsatsen gøre noget for og/eller ved? Og hvad skal det gøre ved dem – dvs. hvad er den forventede effekt?
- Hvordan bidrager indsatsen til realisering af bibliotekets strategi?

2. Opstil flere mulige indsatser

Der kan eksistere flere mulige veje (indsatser) til et givent resultat. Start derfor med at opstille så mange mulige indsatser, som I kan forestille jer, kan udmønte sig i det forventede resultat.

Diskuter og vurder i relation hertil hvilke elementer, I hver i sær mener, er nødvendige, for at en indsats kan udmønte sig i det forventede resultat og de forventede effekter.

Besvar følgende spørgsmål for hver enkelt af jeres foreslåede indsatser:

- Hvilke elementer består indsatsen af, og i hvilken rækkefølge giver det mening at gennemføre dem? Hvorfor?
- Hvorfor tror vi, at indsatsen kan udmønte sig i det ønskede resultat og de ønskede effekter?

3. Læg jer fast på én indsats

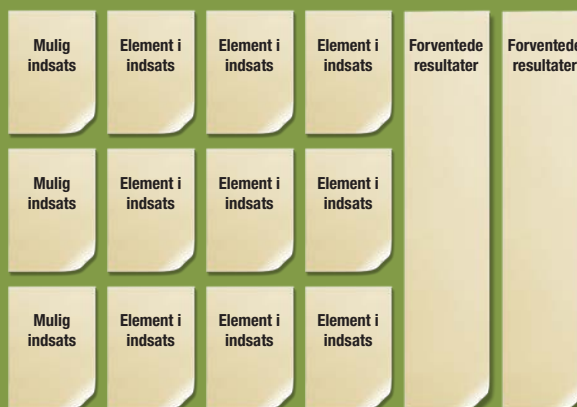
Vælg den indsats, I mener, bedst vil kunne føre til det forventede resultat og de forventede effekter.

Tal grundigt igennem, hvordan hvert element i indsatsen antages at bidrage til det forventede resultat og de forventede effekter.

Hjælp

Når I skal nå til enighed, kan det være en god idé at ”bygge frem og tilbage” i argumentationskæden – dvs. hvis I ønsker x (effekt), skal y (resultat) være opfyldt, hvilket til sidst vil føre til, at I skal gøre z (indsats). Eller hvis I gør z (indsats), forventer I, at y (resultat) sker med x (effekt) til følge.

Det kan være en hjælp at bruge post-its til at illustrere de elementer, jeres indsats består af. Det gør det muligt at flytte rundt på elementerne undervejs, som argumentationen for indsatsen udvikler sig. I kan lade jer inspirere af nedenstående skabelon for ”Indsats-brainstorming”. Skabelonen ligger tilgængelig i elektronisk form på www.bibdok.dk.

Brug en væg eller et bord. Start med at skrive det eller de resultater, I gerne vil have ud af indsatsen, ned på en post-it. Sæt den op på et bord eller en væg. Skriv herefter på en ny post-it, hvilken effekt I gerne vil have ud af indsatsen, og sæt den op efter jeres resultat.

Nu kan I begynde en fælles brainstorming på, hvilke indsatser, I mener, vil kunne udmønte sig i resultatet og forventede effekter. Sæt post-it på som vist herover i takt med, at de forskellige ideer til indsatser melder sig. Uddyb herefter de forskellige aktiviteter, som tilsammen udgør de forskellige indsatser. Der er ingen grænser for, hvor mange aktiviteter, der tilsammen kan udgøre jeres indsats. Antallet af aktiviteter afhænger af den enkelte indsats omfang og kompleksitet.

Tal hver foreslåede indsats igennem. Giver det mening at tro på, at de elementer, der til sammen udgør indsatsen, vil kunne udmønte sig i det forventede resultat og de forventede effekter?

Hjælp

Brug skabelonen "Antagelse for indsats" til at skabe afklaring og et fælles overblik over, hvilke elementer jeres indsats består af, og om der er en logisk sammenhæng

mellem indsatsen, det forventede resultat og de forventede effekter. Skabelonen ligger tilgængelig i en elektronisk version I kan arbejde direkte i på www.bibdok.dk.

Skabelon: Antagelse for indsats

	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid		
Indsats	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Resultat	Effekt
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		

Det er udelukkende indsatsens karakter, der afgør, hvor enkel eller kompleks jeres udfyldning af skabelonen bliver. Nogle indsats består af mange elementer (og mange flere end denne skabelon giver mulighed for), mens andre består af ganske få.

Tal grundigt igennem, hvordan I mener, at hvert element i jeres indsats bidrager til det forventede resultat og de forventede effekter.

2. Dokumentation og (sand)synliggørelse

Formålet er:

- 1) at opstille kriterier for, hvad indsatsens elementer skal bidrage med,
- 2) undersøge, om elementerne lever op til kriterierne,
- 3) dokumentere resultatet af indsatsen samt (sand)synliggøre effekterne.

Kriterier er de standarder, I selv definerer for, hvornår et element i indsatsen, resultatet eller effekten af indsatsen er lykkedes som forventet.

Med et systematisk og metodisk gennemsigtigt grundlag bliver det muligt at sige noget om, hvad, der har virket eller ikke virket og hvorfor. Det gør det samtidig muligt at omprioritere eller kvalificere indsatsen.

1. Opstil kriterier for elementer, resultater og effekter

Beslut kvantitative og kvalitative kriterier for, hvornår I mener, at hvert enkelt element i indsatsen bidrager til det ønskede resultat og de ønskede effekter. Beslut desuden kvalitetskriterier for, hvornår I mener, at resultatet såvel som effekterne af indsatsen er nået.

Besvar følgende spørgsmål:

- Hvad skal hvert enkelt element i indsatsen konkret bidrage med?
- Hvad kan konkret dokumentere eller (sand)synliggøre, at resultatet af indsatsen er nået? Hvornår er vi tilfredse med resultatet?
- Hvad kan konkret dokumentere eller (sand)synliggøre, at indsatsen har bidraget til den ønskede effekt? Hvornår er vi tilfredse med den opnåede effekt?

Hjælp

Afklaring af kriterierne for indsatsens elementer kan give nye perspektiver og refleksioner på sammenhængen mellem jeres indsats og indsatsens forventede resultater og effekter. Det kan betyde, at I må gå tilbage og se på jeres antagelser i det nye perspektiv.

Kriterier er den standard, I selv definerer for, hvornår et givet element i indsatsen, resultatet eller effekten af indsatsen bidrager som forventet.

Et kvantitativt kriterium kan fx være, at der deltager 30 brugere på et udbudt it-kursus.

Et kvalitativt kriterium kan fx være, at de oplever at få en større tryghed i forhold til selv at kunne bruge internettet.

Arbejd videre på jeres skabelon for "Antagelse for indsats", og tilføj jeres kriterier i den tilføjede bjælke.

Skabelonen kan hentes på www.bibdok.dk.

	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid		
Indsats	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Resultat	Effekt
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		
	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier

Opstil også kriterier for, hvornår I mener, at resultatet og effekterne er blevet indfriet.

2. Valg af dataindsamlingsmetoder til dokumentation

Udvælg de elementer af indsatsen, I vurderer, er særlig centrale for, at indsatsen kan udmønte sig i det forventede resultat og de forventede effekter. Beslut, hvordan I vil dokumentere (dvs. vælg dataindsamlingsmetode) ud fra de kriterier, I har defineret under forrige punkt. Beslut ligeledes, hvordan I vil dokumentere, om I har nået de forventede resultater og de forventede effekter. I skal kunne besvare følgende spørgsmål:

- Hvilke elementer i indsatsen er så centrale, at vi vil dokumentere og (sand)synliggøre, om de lever op til vores opstillede kriterier? Hvilke dataindsamlingsmetoder vil vi anvende?
- Hvordan vil vi dokumentere og/eller (sand)synliggøre resultat og effekt? Hvilke dataindsamlingsmetoder vil vi anvende?
- Hvordan skal arbejdet med dataindsamlingen planlægges og afvikles i relation til arbejdet med indsatsen? Hvem skal involveres?

Hjælp

Arbejd videre i jeres skabelon for "Antagelse for indsats", og tilføj jeres dataindsamlingsmetoder i den tilføjede bjælke (jf. nedenstående). Skabelonen kan hentes på www.bibdok.dk.

Tilføj i relation til hvert element i indsatsen eller de elementer, som I vurderer, har størst betydning for indsatsen, hvordan I vil kunne dokumentere eller (sand)synliggøre om elementet bidrager som forventet. Gør det samme i forhold til resultat og effekter.

	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid	Tid		
Indsats	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Resultat	Effekt
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		
	Element	Element	Element	Element	Element	Element	Element		
	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier	Kriterier
	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode	Data metode

Der kan være behov for at belyse det samme med hjælp fra forskellige dataindsamlingsmetoder. Fx kan spørgeskemaer belyse noget, mens fokusgruppeinterview kan belyse noget andet.

I kan finde inspiration og vejledning til dataindsamlingsmetoder – deres styrker og svagheder og anvendelse – på www.bibdok.dk.

3. Gennemfør dataindsamling og analyser data

Tilrettelæg og gennemfør jeres dataindsamling.

Analyser jeres indsamlede data i forhold til de elementer af indsatsen, I har valgt at dokumentere og evaluere.

Det er vigtigt, at I analyserer og forholder jer til jeres data undervejs i arbejdet og ikke lader det ligge til en afsluttende evaluering. Det gør det muligt undervejs at undersøge, om indsatsen arter sig anderledes end antaget og vurdere om indsatsen skal køre videre som planlagt, justeres eller afsluttes.

Analyser desuden, når I når så langt, jeres data i forhold til resultat og effekt.

Besvar følgende spørgsmål på baggrund af jeres analyse af data:

- Opfylder det undersøgte element i indsatsen/resultatet/effekten vores opstillede kriterier? Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Skal vi revidere i vores antagelser for indsatsen? Hvorfor eller hvorfor ikke?

I kan finde inspiration, støtte og vejledning til arbejdet med dataindsamling og analyse på www.bibdok.dk.

Analysen af jeres indsamlede data skal gøre det muligt undervejs at vurdere, om I kan fortsætte indsatsen som først antaget, om I skal prioritere anderledes eller tilbage og justere indsatsen. At antagelserne for indsatsen undervejs i forløbet viser sig ikke at holde stik bidrager med en væsentlig organisatorisk læring.

3. Strategisk kvalificering, prioritering og formidling

Formålet er, at den viden, som arbejdet har genereret om indsatsen, dens resultat og effekt, bliver brugt til at kvalificere, prioritere og formidle indsatsen i henhold til bibliotekets strategi.

1. Sæt ord på indsatsen, dens resultater og effekter

Diskuter i projektgruppen på baggrund af jeres analyser af data, hvad arbejdet med indsatsen har bidraget med. Diskuter, hvordan I kan eksemplificere og anskueliggøre det for udenforstående.

Dialogen skal udmønte sig i, at I kort og præcist kan formidle:

- Hvad gik indsatsen ud på?
- Hvad var resultatet, og hvordan man kan se det?
- Hvad er effekterne, og hvordan man kan se dem?

Beslut i forlængelse heraf, til hvem og hvordan det giver mening at formidle arbejdet med indsatsen.

2. Prioriter indsatsen fremadrettet i forhold til bibliotekets strategi

Diskuter i projektgruppen, om indsatsen bidrager til jeres strategi, som antaget forud for arbejdet.

Besvar gennem dialog følgende spørgsmål:

- Hvordan bidrager indsatsen til at realisere vores strategi for biblioteket?
- Hvordan bør indsatsen fremadrettet prioriteres?
- Hvordan kan indsatsen kvalificeres?

Hjælp

Det er vigtigt, at I bruger tid i projektgruppen på at tale igennem, hvad I kan konkludere på baggrund af arbejdet med indsatsen. Det er med til at skabe et fælles og mere nuanceret sprog om indsatsen.

Brug tid på at få talt konkrete eksempler frem fra indsatsen, resultater og eventuelle (sand)synliggjorte effekter. Eksempler gør det nemmere at huske indsatsen, dens resultat og effekt og lettere for udenforstående at forstå, hvad I taler om.

BibDok handler, som beskrevet indledningsvis, ikke om at markedsføre biblioteket, men om at skabe større effekt af bibliotekets indsatser. Eksemplerne, I fremdriver, kan derfor både være de gode, de dårlige og dem midt i mellem. Eksempler på det, der ikke gik som forventet, kan bidrage med væsentlig organisatorisk læring og er derfor lige så vigtige som eksempler på det, der gik som forventet eller over forventning.

Når I har talt jer frem til de væsentligste eksempler, som I mener, siger noget centralt om indsatsen, kan I vælge at "finpudse" formidlingen af dem for fremadrettet at kunne formidle jeres projekt klart og præcist – og på et solidt videngrundlag – over for interessenter uden for projektgruppen.

Afsæt 1 minut til, at I hver især i projektgruppen præsenterer projektet – herunder hvilke resultater og effekter, der kom ud af arbejdet. Optag fx hver præsentation med en tablet eller smart phone. Herefter kan I se jer selv og give hinanden feedback på formidlingens klarhed. Uklarhed i formidlingen er ofte udtryk for indholdsmæssig uklarhed.